

POSUDEK OPONENTA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE ALENY SALVOVÉ **Islámská funerální kultura a její realizace v České republice**

Bakalářská práce Aleny Salvové je svou prací s literaturou, výzkumným aspektem i záměrem na prozatím nepříliš zmapované téma, zjevně nadstandardní. Při větším rozsahu a propracovanosti výzkumné metody, případně i zesíleném důrazu na rozdíl mezi normativním a žitým (lidovým) islámem a přihlédnutím k lokálním specifikům (str. 24) by obstála i jako práce diplomová. Jak autorka píše v Závěru: „*Pohřbívání muslimů v České republice je téma, které se právě odkrývá, je to tedy oblast široce otevřená diskusi, ale na poli faktů se toho o něm již mnoho říci nedá, naopak o funerální kultuře islámu jako celku by se toho dalo napsat opravdu hodně*“ (str. 24). Autorka dokázala tento nepoměr přesně vyvážit a práce má jasnou a logickou strukturu a poměr jednotlivých (pod)kapitol je adekvátní celkovému záměru, kterým je „*ukázat odlišnost islámské funerální kultury od naší, vystihnout jak toto náboženství pracuje s fenoménem smrti, objasnit důležitost tradic spojených s pohřbíváním a roli, kterou v tomto hraje eschatologie (...), informovat o potížích, jenž (sic!) mají muslimové v České republice s pohřbíváním*“ (str. 5). Z formálního hlediska práci nelze až na drobné gramatické chyby nic zásadního vytknout, naopak je třeba vyzdvihnout značné a patrně i vyčerpávající množství odborné literatury, jejíž tituly autorka vhodně kombinuje a střídá a vytváří tak velmi zdařilou a informačně spolehlivou kompilační část. Ta je následně rozvinuta o část výzkumnou, kterou je prvotní zmapování a ohledání terénu (v tematickém i územním slova smyslu). Současně si je autorka vědoma dosavadních mezí práce, svůj terénní výzkum nepřeceňuje, současně ale dokáže jasně shrnout a zobecnit prvotní poznatky, které přinesl. Tematiku smrti používá jako určitý klíč k pochopení základních kulturních rozdílů a nahlíží je tak v širším dobovém a společenském kontextu, aniž by se nechala strhnout k jakékoli jednostranné angažovanosti. Tedy ani z koncepčního hlediska nelze uplatnit jakékoli zásadnější výtky. Následné připomínky jsou tedy spíše marginálního rázu, nicméně uvítám, když se k nim autorka ve své obhajobě vyjádří.

- V kapitole „Umírání, smrt a posmrtný život“ může překvapit absence alespoň základní informace o koncepci „duše“ v islámu (např. Radek Chlup (ed.): *Pojetí duše v náboženských tradicích světa*). Toto téma si vyloženě nabízí, i když je jasné, že rozdíl mezi normativním a lidovým islámem autorka prozatím jen naznačuje a podrobnější výklad pokládá za jednu z možností, jakým směrem by se práce dala rozvinout (str. 24).
- Autorka se zmiňuje o naprosté nepřipustnosti kremace v islámu (str. 21), na druhou stranu nijak nerozvádí, jak je to v případě pitvy, u které lze očekávat podobnou zásadní překážku, nicméně ze stručné zmínky (str. 19) se to tak nejeví.
- Nemohu souhlasit s tvrzením, že „*v minulosti byly naše styky s muslimy a jejich kulturou marginální*“ (str. 15). Osmanská říše několik set let ovlivňovala politické i kulturní dějiny Evropy, přičemž oním opakovaným akulturačním nárazníkem byla kromě Balkánu právě oblast střední Evropy. Jistě, západní Evropa má bohaté zkušenosti v soužití s jinými kulturami a je zjevné, že právě to měla autorka na mysli, nicméně historikové často poukazují na to, že odlišné akulturační reakce, které v současnosti doslova rozlamují Evropu do její západní a východní poloviny, jsou mimo jiné zapříčiněny právě zcela odlišnou historickou zkušeností a tedy i generačně předávanou kolektivní pamětí. Např. Petr Čornej to přímo formuluje tak, že ten, komu v současnosti chybí skutečně a v pravém slova smyslu dlouhodobá *historická* zkušenost s islámem, je naopak právě západní Evropa.

- V souvislosti s touto geograficko-historickou námitkou si nemohu odpustit ještě jeden detail, byť se už vůbec netýká zpracovávaného tématu. Na mnoha místech textu se zdá, jako by si autorka nebyla jista tím, „kde domov můj“, takže nejenže používá politický název státu (Česká republika) i tam, kde by se hodil oficiální název geografický (tedy „Česko“, podobně jako v textu na str. 7 píše např. „Německo“ a nikoli „Spolková republika Německo“), ale i její občasnou podvědomou snahu o geografický název poznamenává nerozhodnost v psaní velkých a malých písmen („České / české země“). Tato elementární nejistota ohledně názvu země se ve studentských pracích objevuje velmi často a nerozlišování mezi politickým a geografickým názvem často vede i k zásadně chybným tvrzením. Když např. autorka píše, že „v České republice žijí muslimové poměrně krátce“ (str. 23), jistě to nemyslí tak, že by se muslimská náboženská menšina na našem území začala objevovat až po roce 1993 (odkdy existuje Česká republika jako subjekt mezinárodního práva). Jak to tedy napsat? Oficiálně schváleným a v překladech mezinárodně používaným geografickým názvem pro oblast Čech, Moravy a Slezska v jejich historické kontinuitě nezávislé na momentálním politickém uspořádání je název „Česko“, který je jazykově, historicky i geograficky zcela správně utvořený (přičemž nejde o novotvar, nýbrž termín, který se používal už v 17. století) a jakékoli pocitové nebo estetické zábrany jsou zcela irelevantní. Nejde o nic jiného než jen o zvyk. Doporučuji tedy autorce, aby si na geografický název země zvykla, osvojila si ho a při vhodných příležitostech jej používala.

V každém případě považuji bakalářskou práci Aleny Salvové za vynikající, doporučuji ji k obhájení a navrhuji známku **v ý b o r n ě**.

2. května 2016 v Českých Budějovicích

PhDr. Vít Erban, Ph.D.
Katedra filosofie a religionistiky TF JU
v Českých Budějovicích

